

Bruselj, 24.5.2023
COM(2023) 631 final

POROČILO KOMISIJE

**Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija,
Madžarska, Malta, Avstrija, Poljska, Slovenija, Slovaška in Finska**

Poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije

POROČILO KOMISIJE

Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Madžarska, Malta, Avstrija, Poljska, Slovenija, Slovaška in Finska

Poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije

1. UVOD

Člen 126 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Pogodba) določa postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Postopek je nadalje opredeljen v Uredbi Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem¹, ki je del Pakta za stabilnost in rast.

V tem poročilu v skladu s členom 126(3) Pogodbe je preučeno, ali države članice izpolnjujejo merila glede primanjkljaja in dolga iz Pogodbe.

Glavni podatki, na katerih temelji to sporočilo in ki so spodbudili njegov nastanek

Komisija pri oceni **merila glede primanjkljaja** upošteva dejanski delež primanjkljaja v letu 2022 in načrtovani delež za leto 2023. Merilo glede primanjkljaja iz člena 126 Pogodbe je izpolnjeno, če primanjkljaj sektorja država v preteklem letu (2022) in načrtovani primanjkljaj za tekoče leto (2023) ne presemeta 3 % BDP. Če kateri koli od njiju presega to vrednost, Komisija preuči, ali se delež primanjkljaja znatno in stalno zmanjšuje ter približuje referenčni vrednosti. Preuči tudi, ali je preseganje referenčne vrednosti le izjemno in začasno ter ali primanjkljaj ostaja blizu referenčne vrednosti (oddelek 2). Pomembni dejavniki se upoštevajo, če (i) javni dolg ne presega 60 % BDP ali (ii) če dolg presega 60 % BDP, vendar je primanjkljaj blizu 3 % BDP, preseganje te vrednosti pa je začasno (oddelek 4).

Merilo glede dolga je izpolnjeno, če bruto dolg sektorja države ob koncu predhodnega leta (2022) ne presega 60 % BDP. Če presega 60 % BDP, Komisija preuči, ali se delež dolga zadosti zmanjšuje in dovolj hitro približuje referenčni vrednosti, hkrati pa se upošteva merilo glede zmanjšanja dolga² (oddelek 3). Države članice, ki upoštevajo to merilo in izpolnjujejo merilo glede primanjkljaja, v tem poročilu niso obravnavane. Pri ocenjevanju izpolnjevanja merila glede dolga se vedno upoštevajo pomembni dejavniki (oddelek 4).

Prav tako se v tem poročilu javnofinančni primanjkljaj primerja z javnimi investicijskimi odhodki ter upoštevajo vsi drugi pomembni dejavniki, tudi srednjeročni gospodarski in proračunski položaji držav članic³.

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 6, kakor je bila spremenjena.

² Merilo glede zmanjšanja dolga je določeno v členu 2(1a) Uredbe Sveta (ES) št. 1467/97, ki določa, da se šteje, da se delež javnega dolga zadosti zmanjšuje in dovolj hitro približuje referenčni vrednosti 60 % BDP, če se je odstopanje od referenčne vrednosti v prejšnjih treh letih, za katera so na voljo podatki, v povprečju zmanjšalo za vsaj eno dvajsetino na leto kot referenčno merilo. Zahteva se šteje za izpolnjeno tudi, če proračunske napovedi Komisije kažejo, da bo do zahtevanega zmanjšanja odstopanja prišlo v obdobju treh let, ki vključuje dve leti, ki sledita zadnjemu letu, za katero so na voljo podatki.

³ Če ni navedeno drugače, je vir podatkov v tem poročilu pomladanska napoved Komisije iz leta 2023 (*European Economy-Institutional Papers* 173).

V tem poročilu je obravnavano izpolnjevanje meril glede primanjkljaja in dolga v 16 državah članicah: **Belgiji, Bolgariji, na Češkem, v Nemčiji, Estoniji, Španiji, Franciji, Italiji, Latviji, na Madžarskem, Malti, v Avstriji, na Poljskem, v Sloveniji, na Slovaškem in Finskem**, in sicer iz naslednjih razlogov (glej tudi preglednico 1):

- po podatkih, ki jih je Eurostat potrdil 21. aprila 2023⁴, je primanjkljaj sektorja država v letu 2022 presegel 3 % BDP v desetih državah članicah: v **Belgiji, na Češkem, v Španiji, Franciji, Italiji, Latviji, na Madžarskem, Malti, v Avstriji in na Poljskem**⁵. Dejanski primanjkljaji v letu 2022, ki presegajo 3 % BDP, zagotavljajo *prima facie* dokaze o obstoju čezmernega primanjkljaja v navedenih državah članicah⁶;
- poleg tega naj bi glede na programe stabilnosti ali konvergenčne programe za leto 2023⁷ javnofinančni primanjkljaji v **Bolgariji, Nemčiji, Estoniji, Sloveniji in na Slovaškem** v letu 2023 presegli 3 % BDP. Ti načrtovani primanjkljaji za leto 2023 iz navedenih programov zagotavljajo *prima facie* dokaze o obstoju čezmernega primanjkljaja v navedenih petih državah članicah;
- bruto dolg sektorja država je konec leta 2022 presegel referenčno vrednost 60 % BDP v Belgiji, Nemčiji, Grčiji, Španiji, Franciji, na Hrvaškem, v Italiji, na Cipru, Madžarskem, v Avstriji, na Portugalskem, v Sloveniji in na Finskem. V **Franciji, Italiji in na Finskem** bruto dolg sektorja država ni bil usklajen z merilom glede zmanjšanja dolga. To zagotavlja *prima facie* dokaz o obstoju čezmernega primanjkljaja na podlagi merila glede dolga v teh treh državah članicah.

Priporočila politike v razmerah vztrajno visoke negotovosti

Priporočila glede fiskalne politike, kot jih je sprejel Svet, so se v zadnjih letih prilagajala spreminjajočim se gospodarskim razmeram. Usklajeni ukrepi politike na ravni EU in nacionalni ravni so ublažili posledice pandemije COVID-19 za gospodarstva držav članic in omogočili močno okrevanje. Kljub novim okoliščinam, ki jih je prinesla ruska vojna agresija proti Ukrajini, je evropskemu gospodarstvu uspelo zajeziti negativne posledice te agresije in prebroditi energetska krizo po zaslugi hitre diverzifikacije oskrbe in znatnega zmanjšanja porabe plina.

Aktivacija splošne odstopne klavzule⁸ Pakta za stabilnost in rast marca 2020 je omogočila obsežno fiskalno podporo v vseh državah članicah v odziv na pandemijo COVID-19. Tako so

⁴ Eurostat, Kazalniki eura 47/2023 z dne 21. aprila 2023. Eurostat izraža pridržek glede kakovosti podatkov, ki jih je za leto 2022 sporočila Francija. V tesnem sodelovanju s francoskimi statističnimi organi si prizadeva pojasniti evidentirano državno dokapitalizacijo javnega energetskega podjetja EDF (*Électricité de France*) in uporabo preskusa super dividend za dividende, ki jih nekatere javne družbe izplačujejo francoski državi. Primanjkljaj za leto 2022 je morda podcenjen za do 0,2 odstotne točke BDP.

⁵ Javnofinančni primanjkljaj **Romunije** je leta 2022 prav tako presegel 3 % BDP. Vendar Romunija ni zajeta v tem poročilu, saj je Svet o obstoju čezmernega primanjkljaja v Romuniji odločil 3. aprila 2020.

⁶ V vseh teh državah se načrtuje, da bodo tudi primanjkljaji za leto 2023 presegli 3 % BDP.

⁷ Za programe stabilnosti ali konvergenčne programe, ki so jih države članice predložile spomladi 2023, glej: https://commission.europa.eu/content/2023-european-semester-national-reform-programmes-and-stabilityconvergence-programmes_en.

⁸ Klavzula, opredeljena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (UL L 209, 2.8.1997, str. 1) ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe (ES) št. 1467/97, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Splošna odstopna klavzula ne pomeni

lahko države članice sprejele ukrepe za ustrezno obvladovanje krize z odstopanjem od nekaterih proračunskih zahtev, ki bi se običajno uporabljale v skladu s fiskalnim okvirom EU. V letih 2020 in 2021 so se z usklajenim ukrepanjem politike uspešno ublažile makroekonomske posledice pandemije COVID-19. S fiskalno politiko so se leta 2022 ublažile tudi socialne in gospodarske posledice nenadnih zvišanj cen energije, prav tako pa se je omogočilo zagotavljanje humanitarne pomoči tistim, ki bežijo iz Ukrajine. Komisija je menila, da so izpolnjeni pogoji za ohranitev splošne odstopne klavzule v letu 2023 in njeno deaktivacijo konec leta 2023⁹.

Svet je 20. julija 2020 državam članicam priporočil, naj v letih 2020 in 2021 sprejmejo vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo COVID-19, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo¹⁰. Državam članicam je bilo priporočeno tudi, naj, kadar gospodarske razmere to dovoljujejo, izvajajo fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob hkratni krepitvi naložb.

Leto pozneje, 18. junija 2021, je Svet v priporočilih za leto 2022 sprejel državam članicam prilagojene smernice za fiskalno politiko: države članice z majhnim in srednjim deležem javnega dolga v BDP so bile pozvane, naj si prizadevajo za spodbujevalno fiskalno naravnost ali jo ohranjajo, države članice z velikim deležem dolga pa so bile pozvane, naj uporabijo mehanizem za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju ter hkrati izvajajo preudarno fiskalno politiko¹¹. Vsem državam članicam je priporočil, naj ohranijo nacionalno financirane naložbe. Podobno je Svet 5. aprila 2022 v priporočilu o ekonomski politiki euroobmočja pozval k ohranjanju zmerno podporne fiskalne naravnosti v celotnem euroobmočju v letu 2022 ob upoštevanju nacionalnih proračunov in financiranja iz mehanizma za okrevanje in odpornost¹². Priporočil je, da se fiskalne politike razlikujejo glede na intenzivnost okrevanja ter potrebo po zagotavljanju vzdržnosti javnih financ in krepitvi naložb, hkrati pa se upošteva potreba po zmanjšanju razlik med državami članicami.

Preglednica 1: Položaj držav članic glede na referenčne vrednosti primanjkljaja in dolga iz Pogodbe

začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Vendar je njena aktivacija državam članicam zagotovila proračunsko fleksibilnost za obvladovanje krize, saj omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja vsake države članice, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ.

⁹ COM(2022) 600 final z dne 23. maja 2022 in COM(2023) 141 final z dne 8. marca 2023.

¹⁰ Priporočila Sveta z dne 20. julija 2020 (2020/C 282/01 do 2020/C 282/27, UL C 282, 26.8.2020, str. 1).

¹¹ Priporočila Sveta z dne 18. junija 2021 (2021/C 304/01 do 2021/C 304/28, UL C 304, 29.7.2021, str. 1). V primeru Romunije je Svet istega dne sprejel posodobljeno priporočilo za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja (2021/C 304/24, UL C 304, 29.7.2021, str. 111).

¹² Priporočilo Sveta z dne 5. aprila 2022 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 153, 7.4.2022, str. 1).

	Dejanski primanjkljaj ne presega (✓) / presega (✗) 3 % BDP v letu 2022	Načrtovani primanjkljaj ne presega (✓) / presega (✗) 3 % BDP v letu 2023	Delež dolga ne presega (✓✓) 60 % BDP konec leta 2022 / presega 60 % BDP, vendar je usklajen z merilom glede zmanjšanja dolga (✓) / vendar ni usklajen z merilom glede zmanjšanja dolga (✗)
Belgija	✗	✗	✓
Bolgarija	✓	✗	✓✓
Češka	✗	✗	✓✓
Nemčija	✓	✗	✓
Estonija	✓	✗	✓✓
Španija	✗	✗	✓
Francija	✗	✗	✗
Italija	✗	✗	✗
Latvija	✗	✗	✓✓
Madžarska	✗	✗	✓
Malta	✗	✗	✓✓
Avstrija	✗	✗	✓
Poljska	✗	✗	✓✓
Slovenija	✓	✗	✓
Slovaška	✓	✗	✓✓
Finska	✓	✓	✗
<i>p.m.: države članice, ki niso upoštevane v tem poročilu</i>			
Danska	✓	✓	✓✓
Irska	✓	✓	✓✓
Grčija	✓	✓	✓
Hrvaška	✓	✓	✓
Ciper	✓	✓	✓
Litva	✓	✓	✓✓
Luksemburg	✓	✓	✓✓
Nizozemska	✓	✓	✓✓
Portugalska	✓	✓	✓
Švedska	✓	✓	✓✓
Romunija*	✗	✗	✓✓

(*) V postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem od leta 2020.

Vir: Eurostat, pomladanska napoved Komisije iz leta 2023 ter programi stabilnosti in konvergenčni programi za leto 2023.

Svet je 12. julija 2022 ponovno sprejel državam članicam prilagojene smernice za fiskalno politiko za leto 2023¹³. Države članice z majhnim in srednjim deležem javnega dolga v BDP so bile pozvane, naj zagotovijo, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike. Državam članicam z velikimi deleži dolga je bilo priporočeno, naj zagotovijo preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo rasti nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov pod srednjeročno potencialno rast BDP. Slednje so bile pozvane, naj po letu 2023 zagotovijo verodostojno in postopno zmanjševanje dolga s postopno konsolidacijo, naložbami in reformami. Vsem državam članicam je bilo priporočeno, naj bodo pripravljene prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram, naj razširijo javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetske varnost in dosežejo preudarne srednjeročne fiskalne položaje po letu 2023.

Svet je 16. maja 2023 v priporočilu o ekonomski politiki euroobmočja¹⁴ pozval k vzdržnosti pri širše osnovani podpori agregatnemu povpraševanju ter k bolj ciljno usmerjenim fiskalnim ukrepom, sprejetim za ublažitev posledic visokih cen energentov za ranljiva gospodinjstva in podjetja, ki so sposobna preživeti. Države članice so bile pozvane, naj ohranijo vzdržnost dolga in olajšajo nalogo denarne politike, da zagotovi pravočasno vrnitev inflacije na srednjeročni cilj ECB v višini 2 %. V priporočilu je pozvano k opredelitvi ustrezno diferenciranih srednjeročnih fiskalnih strategij, in sicer s postopno in vzdržno konsolidacijo ter naložbami in reformami, da bi se dosegli preudarni srednjeročni fiskalni položaji. Države članice bi morale povečati potencial rasti svojih gospodarstev, ohraniti visoko raven javnih naložb in spodbujati zasebne naložbe, ki so potrebne za okrepitev gospodarske in socialne odpornosti ter podporo zelenemu in digitalnemu prehodu.

Komisija je v sporočilu z dne 8. marca 2023 o smernicah za fiskalno politiko za leto 2024¹⁵ že napovedala, da spomladi 2023 ne bo predlagala uvedbe novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, pri čemer je upoštevala vztrajno visoke negotovosti glede makroekonomskih in proračunskih obetov v tem trenutku.

Komisija bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

¹³ Priporočila Sveta z dne 12. julija 2022 (2022/C 334/01 do 2022/C 334/27, UL C 334, 1.9.2022, str. 1).

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/sl/meetings/ecofin/2023/05/16/>

¹⁵ COM(2023) 141 final.

2. MERILO GLEDE PRIMANJKLJAJA

Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Madžarska, Malta, Avstrija, Poljska, Slovenija in Slovaška so v letu 2022 presegle referenčno vrednost primanjkljaja ali jo načrtujejo preseči v letu 2023.

Za vse navedene države članice so dejanski primanjkljaji, ki presegajo referenčno vrednost v letu 2022, oziroma načrtovana preseganja v letu 2023 *izjemni*. V letu 2022 so k velikim primanjkljajem prispevali tudi ukrepi, ki so jih države članice sprejele za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic cen energije ter za zagotovitev humanitarne pomoči tistim, ki bežijo iz Ukrajine zaradi ruske invazije. Zvišanje cen energije in potreba po zagotavljanju humanitarne pomoči sta izredna dogodka, na katera države članice ne morejo vplivati in ki močno vplivata na finančno stanje sektorja država. Čeprav so se stroški začasnih izrednih ukrepov zaradi COVID-19 leta 2022 znižali, so v številnih državah članicah ostali visoki, posledice upada gospodarske rasti, ki ga je povzročil izbruh pandemije COVID-19, pa so še vedno opazne v javnih financah večine držav članic.

Javnofinančni primanjkljaji v letu 2022 so bili *nad referenčno vrednostjo in ne blizu nje* v **Belgiji**, na **Češkem**, v **Španiji**, **Franciji**, **Italiji**, **Latviji**, na **Madžarskem**, **Malti** in **Poljskem** (glej preglednico 2).

V **Avstriji** je bil javnofinančni primanjkljaj v letu 2022 *nad referenčno vrednostjo, vendar blizu nje*, v programu stabilnosti pa se načrtuje, da bo v letu 2023 nad referenčno vrednostjo, vendar blizu nje, medtem ko Komisija v svoji napovedi predvideva celo primanjkljaj pod 3 % BDP.

Javnofinančni primanjkljaji v **Bolgariji**, **Nemčiji**, **Estoniji**, **Sloveniji** in na **Slovaškem** v letu 2022 *niso presegli referenčne vrednosti* iz Pogodbe, vendar so te države sporočile, da za leto 2023 načrtujejo primanjkljaje *nad 3 % BDP in ne blizu te vrednosti*. Komisija je to v svoji napovedi potrdila za **Bolgarijo**, **Slovenijo** in **Slovaško**. Napoved Komisije za **Nemčijo** kaže, da bo delež primanjkljaja v letu 2023 *pod 3 % BDP*, za **Estonijo** pa naj bi bil primanjkljaj po napovedih Komisije *nad referenčno vrednostjo, vendar blizu nje*.

Po napovedih Komisije naj javnofinančni primanjkljaji na **Češkem**, v **Nemčiji**, **Estoniji**, **Latviji**, **Avstriji** in **Sloveniji** ne bi presegli 3 % BDP v letu 2024. Zato se pričakuje, da bodo primanjkljaji, ki presegajo referenčno vrednost, *začasni*. Te napovedi primanjkljaja za leto 2024 temeljijo na predpostavki nespremenjene politike.

Skratka, ta analiza kaže, da merila glede primanjkljaja pred upoštevanjem pomembnih dejavnikov ne izpolnjuje 14 držav članic: **Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Madžarska, Malta, Poljska, Slovenija in Slovaška**. Nasprotno pa merilo glede primanjkljaja upošteva **Avstrija**, saj je preseganje referenčne vrednosti izjemno in začasno, primanjkljaj pa ostaja blizu referenčne vrednosti.

Preglednica 2: Saldo sektorja država

Odstotek BDP

	2019	2020	2021	2022	Programi stabilnosti in konvergenčni programi za leto 2023	2023	2024
Belgija	-2,0	-9,0	-5,5	-3,9	-5,1	-5,0	-4,7
Bolgarija	2,1	-3,8	-3,9	-2,8	-6,1	-4,8	-4,8
Češka	0,3	-5,8	-5,1	-3,6	-3,5	-3,6	-3,0
Nemčija	1,5	-4,3	-3,7	-2,6	-4,25	-2,3	-1,2
Estonija	0,1	-5,5	-2,4	-0,9	-4,3	-3,1	-2,7
Španija	-3,1	-10,1	-6,9	-4,8	-3,9	-4,1	-3,3
Francija	-3,1	-9,0	-6,5	-4,7	-4,9	-4,7	-4,3
Italija	-1,5	-9,7	-9,0	-8,0	-4,5	-4,5	-3,7
Latvija	-0,6	-4,4	-7,1	-4,4	-4,0	-3,8	-2,7
Madžarska	-2,0	-7,5	-7,1	-6,2	-3,9	-4,0	-4,4
Malta	0,5	-9,7	-7,8	-5,8	-5,0	-5,1	-4,5
Avstrija	0,6	-8,0	-5,8	-3,2	-3,2	-2,4	-1,3
Poljska	-0,7	-6,9	-1,8	-3,7	-4,7	-5,0	-3,7
Slovenija	0,7	-7,7	-4,6	-3,0	-4,1	-3,7	-2,9
Slovaška	-1,2	-5,4	-5,4	-2,0	-6,3	-6,1	-4,8
Finska	-0,9	-5,6	-2,8	-0,9	-2,6	-2,6	-2,6
<i>p.m.: države članice, ki niso upoštevane v tem poročilu</i>							
<i>Danska</i>	4,1	0,2	3,6	3,3	<i>n. r.</i>	2,3	1,3
<i>Irska</i>	0,5	-5,0	-1,6	1,6	1,8	1,7	2,2
<i>Grčija</i>	0,9	-9,7	-7,1	-2,3	-1,8	-1,3	-0,6
<i>Hrvaška</i>	0,2	-7,3	-2,5	0,4	-0,7	-0,5	-1,3
<i>Ciper</i>	1,3	-5,8	-2,0	2,1	2,0	1,8	2,1
<i>Litva</i>	0,5	-6,5	-1,2	-0,6	-2,2	-1,7	-1,4
<i>Luksemburg</i>	2,2	-3,4	0,7	0,2	-1,5	-1,7	-1,5
<i>Nizozemska</i>	1,8	-3,7	-2,4	0,0	-3,0	-2,1	-1,7
<i>Portugalska</i>	0,1	-5,8	-2,9	-0,4	-0,4	-0,1	-0,1
<i>Švedska</i>	0,6	-2,8	0,0	0,7	-0,4	-0,9	-0,5
<i>Romunija*</i>	-4,3	-9,2	-7,1	-6,2	-4,4	-4,7	-4,4

(*) V postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem od leta 2020.

Vir: Eurostat, programi stabilnosti in konvergenčni programi držav članic (za leto 2023) ter pomladanska napoved Komisije iz leta 2023.

3. MERILO GLEDE DOLGA

Med državami, obravnavanimi v tem poročilu, je bruto dolg sektorja država konec leta 2022 presegel 60 % BDP v devetih državah članicah: v **Belgiji, Nemčiji, Španiji, Franciji, Italiji, na Madžarskem, v Avstriji, Sloveniji** in na **Finskem** (glej preglednico 3)¹⁶. V primerjavi s prejšnjim letom se je delež javnega dolga zmanjšal v vseh navedenih državah članicah, razen na **Finskem**.

Preglednica 3: Dolg sektorja država

Odstotek BDP	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belgija	97,6	112,0	109,1	105,1	106,0	107,3
Bolgarija	20,0	24,5	23,9	22,9	25,0	28,1
Češka	30,0	37,7	42,0	44,1	42,9	43,1
Nemčija	59,6	68,7	69,3	66,3	65,2	64,1
Estonija	8,5	18,5	17,6	18,4	19,5	21,3
Španija	98,2	120,4	118,3	113,2	110,6	109,1
Francija	97,4	114,6	112,9	111,6	109,6	109,5
Italija	134,1	154,9	149,9	144,4	140,4	140,3
Latvija	36,5	42,0	43,7	40,8	39,8	40,5
Madžarska	65,3	79,3	76,6	73,3	70,7	71,1
Malta	40,3	52,9	55,1	53,4	54,8	56,1
Avstrija	70,6	82,9	82,3	78,4	75,4	72,7
Poljska	45,7	57,2	53,6	49,1	50,5	53,0
Slovenija	65,4	79,6	74,5	69,9	69,1	66,6
Slovaška	48,0	58,9	61,0	57,8	58,3	58,7
Finska	64,9	74,7	72,6	73,0	73,9	76,2
<i>p.m.: države članice, ki niso upoštevane v tem poročilu</i>						
<i>Danska</i>	33,7	42,2	36,7	30,1	30,1	28,8
<i>Irska</i>	57,0	58,4	55,4	44,7	40,4	38,3
<i>Grčija</i>	180,6	206,3	194,6	171,3	160,2	154,4
<i>Hrvaška</i>	71,0	87,0	78,4	68,4	63,0	61,8
<i>Ciper</i>	90,8	113,8	101,2	86,5	80,4	72,5
<i>Litva</i>	35,8	46,3	43,7	38,4	37,1	36,6
<i>Luksemburg</i>	22,4	24,5	24,5	24,6	25,9	27,0
<i>Nizozemska</i>	48,5	54,7	52,5	51,0	49,3	48,8

¹⁶ V **Grčiji, na Hrvaškem, Cipru in Portugalskem** je bruto dolg sektorja država konec leta 2022 prav tako presegel 60 % BDP, vendar te države članice v tem poročilu niso obravnavane, saj upoštevajo merilo glede primanjkljaja in merilo glede zmanjšanja dolga.

<i>Portugalska</i>	116,6	134,9	125,4	113,9	106,2	103,1
<i>Švedska</i>	35,5	39,8	36,5	33,0	31,4	30,7
<i>Romunija*</i>	35,1	46,9	48,6	47,3	45,6	46,1

(*) V postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem od leta 2020.

Vir: Eurostat in pomladanska napoved Komisije iz leta 2023.

Podatki kažejo, da so **Belgija, Nemčija, Španija, Madžarska, Avstrija in Slovenija** v letu 2022 upoštevale merilo glede zmanjšanja dolga (glej preglednico 4). Upoštevale ga niso **Francija, Italija in Finska**. Kot je Komisija navedla v sporočilu z dne 2. marca 2022, v skladu z lanskim poročilom na podlagi člena 126(3) v okviru svoje ocene vseh pomembnih dejavnikov preuči, ali bi izpolnjevanje merila glede zmanjšanja dolga pomenilo preveč zahteven fiskalni napor na začetku programskega obdobja, kar bi lahko ogrozilo gospodarsko rast. Komisija zato meni, da merila glede zmanjšanja dolga v prevladujočih gospodarskih razmerah ni treba upoštevati.

Skratka, analiza torej kaže, da med državami članicami, obravnavanimi v tem poročilu, merilo glede dolga izpolnjujejo **Belgija, Nemčija, Španija, Madžarska, Avstrija in Slovenija**, medtem ko se zdi, da ga pred upoštevanjem pomembnih dejavnikov ne izpolnjujejo **Francija, Italija in Finska**.

Preglednica 4: Razlika do merila glede zmanjšanja dolga*

Negativna razlika pomeni skladnost z referenčnim merilom glede zmanjšanja dolga.

Odstotek BDP	2021	2022	2023n	2024n
Belgija	2,0	-0,7	2,0	5,1
Nemčija	-2,0	-2,1	-2,0	-2,1
Španija	n. r.	-6,2	-1,1	0,4
Francija	1,7	1,4	1,7	3,2
Italija	-0,5	1,8	-0,5	3,8
Madžarska	-4,0	-3,3	-4,0	-2,5
Avstrija	-3,7	-4,1	-3,7	-4,1
Slovenija	-3,9	-3,4	-3,9	-3,4
Finska	1,8	0,4	1,4	1,4
<i>p.m.: države članice, ki niso upoštevane v tem poročilu</i>				
<i>Grčija</i>	-17,3	-10,4	-17,3	-9,3
<i>Hrvaška</i>	-12,9	-8,7	-12,9	-6,9
<i>Ciper</i>	-15,8	-13,8	-15,8	-13,8
<i>Portugalska</i>	-11,9	-11,4	-11,9	-6,4

Vir: pomladanska napoved Komisije iz leta 2023 in izračuni Komisije.

n: napoved

* V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 se šteje, da se delež javnega dolga zadosti zmanjšuje in dovolj hitro približuje referenčni vrednosti 60 % BDP, če se je odstopanje od referenčne vrednosti v prejšnjih treh letih, za katera so na voljo podatki, v povprečju zmanjšalo za vsaj eno dvajsetino na leto. Zahteva se šteje za izpolnjeno tudi, če proračunske napovedi Komisije kažejo, da bo do zahtevanega zmanjšanja odstopanja prišlo v obdobju treh let, ki vključuje dve leti, ki sledita zadnjemu letu, za katero so na voljo podatki. Pri določanju referenčnega merila za prilagoditve deleža dolga se upošteva tudi vpliv cikla na hitrost zmanjševanja dolga.

Merilo glede zmanjšanja dolga za države članice, katerih dolg presega 60 % BDP, se za triletno obdobje izračuna na različne načine: usmerjeno v preteklost, usmerjeno v prihodnost in prilagojeno za cikel (glej Priročnik o Paktu za stabilnost in rast – izdaja

iz leta 2019, *European Economy-Institutional Papers*, 101). V preglednici je prikazana najmanjša razlika med (dejanskim in ciklu prilagojenim) deležem javnega dolga v BDP in meriloma glede dolga (usmerjenima v preteklost in prihodnost). Če je vrednost negativna, je napovedani delež javnega dolga v BDP v skladu z merilom glede zmanjšanja dolga. V tem primeru se je odstopanje od referenčne vrednosti v triletnem obdobju (ki je usmerjeno v prihodnost ali preteklost) zmanjševalo vsaj po povprečni stopnji 1/20.

4. POMEMBNI DEJAVNIKI PRI OCENJEVANJU IZPOLNJEVANJA MERIL GLEDE PRIMANJKLJAJA IN DOLGA

V skladu s členom 126(3) Pogodbe to poročilo „upoštevata tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice“. Ti dejavniki so nadalje pojasnjeni v členu 2(3) Uredbe (ES) št. 1467/97, ki določa tudi, da je treba ustrezno upoštevati „vse druge dejavnike, ki so po mnenju zadevne države članice pomembni za izčrpno oceno izpolnjevanja meril primanjkljaja in dolga ter jih je država članica predložila Svetu in Komisiji“. V navedenem členu je zlasti navedeno, da se lahko za pomembne dejavnike šteje tudi srednjeročno stanje dolga.

Zato se poleg dejavnikov, pomembnih za več držav (oddelek 4.1), upoštevajo tudi dejavniki, pomembni za posamezne države (oddelek 4.2). Slednji vključujejo srednjeročni gospodarski položaj, srednjeročni proračunski položaj (vključno z javnimi naložbami), srednjeročno stanje dolga, obstoj makroekonomskih neravnotežij ali čezmernih makroekonomskih neravnotežij v državi članici ¹⁷ in vse druge dejavnike, ki so jih izpostavile države članice.

Kot je že pojasnjeno v točki 1 in določeno v členu 2(4) Uredbe (ES) št. 1467/97 v zvezi z izpolnjevanjem merila glede primanjkljaja, se pomembni dejavniki lahko upoštevajo v korakih, ki so podlaga za sklep o obstoju čezmernega primanjkljaja na podlagi merila glede primanjkljaja, vendar le, če:

- a) delež javnega dolga v BDP ne presega referenčne vrednosti 60 % *ali*,
- b) v primeru, da ga, je izpolnjen dvojni pogoj, tj. da primanjkljaj ostaja blizu referenčne vrednosti *in* da je referenčna vrednost presežena začasno.

Od držav članic, ki so v letu 2022 presegle referenčno vrednost glede primanjkljaja ali načrtujejo, da bodo to vrednost presegle v letu 2023, delež dolga ni presegel 60-odstotne referenčne vrednosti v sedmih državah članicah: v Bolgariji, na Češkem, v Estoniji, Latviji, na Malti, Poljskem in Slovaškem. Zato se lahko za teh sedem držav članic upoštevajo pomembni dejavniki.

V preostalih osmih državah članicah, ki so presegle oziroma načrtujejo preseči referenčno vrednost glede primanjkljaja v višini 3 % BDP – tj. v Belgiji¹⁸, Nemčiji, Španiji, Franciji, Italiji, na Madžarskem, v Avstriji in Sloveniji –, je dvojni pogoj, potreben za upoštevanje pomembnih dejavnikov (majhno odstopanje in začasnost), izpolnjen le v Avstriji, zato se lahko pomembni dejavniki upoštevajo tudi za Avstrijo.

¹⁷ V smislu postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji iz Uredbe (EU) št. 1174/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o izvršilnih ukrepih za odpravljanje čezmernih makroekonomskih neravnotežij v euroobmočju (UL L 306, 23.11.2011, str. 8).

¹⁸ V nemškem programu stabilnosti je sporočen načrtovani primanjkljaj nad 3 % BDP v letu 2023. V napovedi Komisije, ki je bila pripravljena pozneje, je za leto 2023 napovedan primanjkljaj pod 3 %, pri čemer se upoštevajo dodatne posodobljene predpostavke o gibanju cen energije.

Kot je že pojasnjeno v točki 1 in določeno v členu 2(4) Uredbe (ES) št. 1467/97, se v zvezi z izpolnjevanjem merila glede dolga vedno upoštevajo pomembni dejavniki.

Pomembni dejavniki so obravnavani v nadaljevanju, tudi za države, za katere jih ni mogoče upoštevati v korakih, ki so podlaga za sklep o obstoju čezmernega primanjkljaja na podlagi merila glede primanjkljaja.

4.1. DEJAVNIKI, POMEMBNI ZA VEČ DRŽAV

EU je v zadnjih letih doživela vrsto negativnih pretresov. Ključni dejavnik, ki ga je treba upoštevati za vse države članice, zajete v tem poročilu, so makroekonomske posledice zvišanja cen energije in ruska invazija na Ukrajino. Voja v letih 2022 in 2023 povzroča izjemno gospodarsko negotovost. EU je zaradi svoje geografske bližine vojni in velike odvisnosti od uvoza fosilnih goriv med najbolj izpostavljenimi gospodarstvi. Zaradi ruske invazije na Ukrajino so se tudi zvišale cene drugih surovin in hrane ter povečale motnje v oskrbi. Pretres zaradi pogojev menjave¹⁹ je leta 2022 odmeval tudi v gospodarstvu in med drugim močno zmanjšal kupno moč gospodinjstev, s tem pa je dramatično spremenil mišljenje potrošnikov. Države članice so sprejele vrsto fiskalnih ukrepov za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije, ti ukrepi pa so precej vplivali na saldo sektorja država. Ker je bil potreben hiter odziv politike, številni od teh ukrepov niso bili ciljno usmerjeni in niso ohranili cenovnega signala. Neto proračunski stroški teh ukrepov so za leto 2022 ocenjeni na 1,2 % BDP in za leto 2023 na podobno vrednost²⁰. Na saldo sektorja država so vplivali tudi proračunski stroški zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine, ki so za leti 2022 in 2023 ocenjeni na 0,1 % BDP. Vsi ti dejavniki skupaj pomenijo pritisk na javne finance.

Upoštevati je treba tudi, da so se te motnje pojavile, ko je evropsko gospodarstvo še vedno okrevalo od gospodarskih in proračunskih posledic pandemije COVID-19, pri čemer so se deleži javnega dolga zaradi pandemije znatno povečali.

Prav tako je treba upoštevati visoko inflacijo, saj lahko ta na koncu srednjeročno obremeni javne finance. Leta 2022 je zvišanje cen energije in drugih primarnih proizvodov povzročilo visoko inflacijo, njene posledice pa je sčasoma občutilo celotno gospodarstvo. Inflacija naj bi po pričakovanjih v letu 2023 ostala visoka. Kratkoročno lahko izboljša račune držav s povečanjem davčnih prihodkov in zmanjšanjem deležev javnega dolga v BDP. Vendar bi lahko bilo tako izboljšanje kratkotrajno, saj naraščanje davčnih prihodkov pojema, višje ravni cen vplivajo na odhodkovne postavke s časovnim zamikom, z zviševanjem obrestnih mer pa se povečuje breme dolga, pri čemer je hitrost takega povečevanja odvisna od povprečne zapadlosti dolga. Tudi dejstvo, da so inflacijo v veliki meri povzročili dejavniki ponudbe, govori v prid zahtevam po izravnalnih ukrepih, ki bi – če ne bi bili usmerjeni v najbolj ranljive skupine – lahko privedli do širše osnovane fiskalne podpore in pretirano ekspanzivne naravnosti, kar bi otežilo nalogo centralne banke, da odločneje zniža inflacijo, nazadnje pa bi prispevalo k strožji denarni politiki, v okviru katere bi obrestne mere dlje časa ostale višje.

Voja je korenito spremenila razmere, saj je povzročila ponovne motnje v svetovni ponudbi, spodbudila nadaljnje pritiske na cene primarnih proizvodov in povečala negotovost. Glede na napoved Komisije naj bi se realna rast BDP v EU upočasnila, in sicer naj bi se z ocenjenih

¹⁹ Tj. spremembe relativnih cen izvoza in uvoza.

²⁰ Glej COM(2023) 600 final z dne 24. maja 2023.

3,5 % v letu 2022 znižala na 1 % v letu 2023, nato pa naj bi se v letu 2024 ponovno zvišala na 1,7 %. Kljub vse večjim pritiskom na cene naj bi se inflacija z 9,2 % v letu 2022 znižala na 6,7 % v letu 2023 in na 3,1 % v letu 2024.

Na splošno fiskalna politika v EU od spodbujevalne fiskalne naravnosti prehaja k nekoliko restriktivni. Ocenjuje se, da je bila fiskalna naravnost²¹ v EU kot celoti – vključno z javnofinančnimi odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost²² ter drugimi sredstvi EU – v letu 2022 ekspanzivna v višini 1,9 % BDP, po napovedih pa naj bi v letu 2023 postala nekoliko restriktivna, in sicer v višini 0,4 %. Leta 2022 se je javnofinančni primanjkljaj za EU in euroobmočje kot celoto zmanjšal na 3,4 % BDP oziroma 3,6 % BDP (v obeh primerih je to zmanjšanje za približno 1,5 odstotne točke BDP). V letu 2023 naj bi se še naprej zmanjševal, in sicer na 3,1 % in 3,2 % BDP za EU oziroma euroobmočje kot celoto²³. V letu 2024 pa naj bi se še dodatno zmanjšal na 2,4 % BDP.

Zmanjšanje primanjkljaja v letu 2022 je bilo predvsem posledica okrevanja gospodarstva in odprave velikega dela diskrecijske podpore politike, aktivirane za boj proti posledicam krize zaradi pandemije COVID-19. Poleg tega je bil razvoj prihodkov v letu 2022 ugoden. V letu 2023 se bo gibanje primanjkljaja med državami članicami, obravnavanimi v tem poročilu, bolj razlikovalo, saj naj bi se delež primanjkljaja povečal v Belgiji, Bolgariji, Estoniji, na Poljskem, v Sloveniji, na Slovaškem in Finskem, nespremenjen naj bi ostal na Češkem in v Franciji, zmanjšal pa naj bi se v Nemčiji, Španiji, Italiji, Latviji, na Madžarskem, Malti in v Avstriji.

Po trendu zmanjševanja primanjkljaja in okrevanja gospodarstva se pričakuje, da se bo javni dolg za EU in euroobmočje kot celoto v obdobju, ki ga zajema napoved, zmanjšal. Delež javnega dolga v BDP se je v EU zmanjšal z 89,5 % v letu 2021 na 85,3 % v letu 2022 (oziroma s 97,3 % na 93,2 % v euroobmočju), v letih 2023 in 2024 pa naj bi se še dodatno zmanjšal na 83,4 % in 82,6 % (oziroma na 90,8 % in 89,9 % v euroobmočju). Od držav članic, obravnavanih v tem poročilu, se delež javnega dolga v letu 2022 ni zmanjšal v Estoniji, na Češkem in Finskem.

²¹ V skladu s pristopom iz priporočila Sveta z dne 18. junija 2021 se fiskalna naravnost zdaj najbolje meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v primerjavi s srednjeročno potencialno rastjo.

²² Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

²³ To gibanje v letu 2023 je posledica močnega zmanjšanja javnofinančnega primanjkljaja Italije zaradi statistične obravnave davčnih dobropisov (glej oddelek 4.2.8).

4.2. POMEMBNI DEJAVNIKI, SPECIFIČNI ZA POSAMEZNE DRŽAVE

Ta oddelek vsebuje oceno pomembnih dejavnikov, specifičnih za posamezno državo. Ti dejavniki vključujejo srednjeročne makroekonomske obete, srednjeročni proračunski položaj (vključno z javnimi naložbami; glej preglednico 5), srednjeročno stanje dolga, obstoj makroekonomskih neravnotežij ali čezmernih makroekonomskih neravnotežij v državi članici in vse druge pomembne dejavnike, ki so jih izpostavile države članice.

Preglednica 5: Javne naložbe

Odstotek BDP	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Belgija	2,6	2,7	2,7	2,7	2,9	3,1
Bolgarija	3,3	3,3	2,6	3,0	3,8	3,0
Češka	4,4	4,8	4,7	4,6	4,7	4,3
Nemčija	2,4	2,7	2,6	2,6	2,7	2,9
Estonija	5,0	5,7	5,6	5,2	5,0	4,8
Španija	2,2	2,6	2,7	2,8	2,9	2,9
Francija	3,7	3,7	3,6	3,7	3,7	3,8
Italija	2,3	2,6	2,9	2,7	3,1	3,5
Latvija	5,1	5,7	5,2	3,8	5,5	6,1
Madžarska	6,3	6,5	6,3	5,3	5,3	5,1
Malta	3,8	4,2	3,8	3,3	3,8	3,1
Avstrija	3,1	3,3	3,6	3,3	3,4	3,3
Poljska	4,3	4,5	4,1	4,0	4,1	4,2
Slovenija	3,8	4,1	4,7	5,2	6,1	5,0
Slovaška	3,6	3,4	3,1	3,3	4,9	4,1
Finska	4,4	4,8	4,2	4,1	4,5	4,4
<i>p.m.: države članice, ki niso upoštevane v tem poročilu</i>						
<i>Danska</i>	3,2	3,6	3,4	3,1	3,3	3,2
<i>Irska</i>	2,3	2,3	2,0	2,0	2,0	2,0
<i>Grčija</i>	2,5	3,1	3,6	3,5	3,9	4,6
<i>Hrvaška</i>	4,3	5,5	4,7	3,8	4,7	4,6
<i>Ciper</i>	2,5	2,8	2,7	2,6	3,0	2,8
<i>Litva</i>	3,1	4,4	3,1	3,0	3,6	3,6
<i>Luksemburg</i>	4,1	4,7	4,1	4,1	4,3	4,3
<i>Nizozemska</i>	3,4	3,7	3,4	3,2	3,3	3,3

<i>Portugalska</i>	1,8	2,3	2,6	2,5	3,1	3,2
<i>Švedska</i>	4,9	5,0	4,8	4,9	4,9	4,8
<i>Romunija*</i>	3,5	4,6	4,2	4,2	5,2	4,4

(*) V postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem od leta 2020.

Vir: Eurostat in pomladanska napoved Komisije iz leta 2023.

Oddelki za posamezne države vključujejo ključne informacije o srednjeročnem makroekonomskem položaju, vključno s prispevki k rasti, ter o srednjeročnih proračunskem položaju in stanju dolga, več podrobnosti o makroekonomskih in fiskalnih napovedih pa je na voljo v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023. Dodatne informacije o proračunskih ukrepih, fiskalni naravnosti²⁴ in analizi vzdržnosti dolga, obravnavanih za vsako državo članico v nadaljevanju, so vključene v priporočila Komisije za priporočila Sveta z mnenji o programih stabilnosti ali konvergenčnih programih za leto 2023 in priloženih fiskalnih statističnih preglednicah ter v poročilih o državah za leto 2023.²⁵

4.2.1. BELGIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 5,4-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 6,3 %, v letu 2022 pa 3,2 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,2 %, v letu 2024 pa 1,4 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica zasebne potrošnje in naložb. Gospodarska aktivnost je leta 2021 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal z 9 % BDP v letu 2020 na 5,5 % BDP v letu 2021 in na 3,9 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi se v letu 2023 povečal na 5 % BDP, v letu 2024 pa na 4,7 % BDP. Javne naložbe so po povečanju na 2,7 % BDP v letu 2020 v letih 2021 in 2022 ostale nespremenjene. Po projekcijah naj bi se v letu 2023 povečale na 2,9 % BDP.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna, in sicer je znašala –2 % BDP. Belgija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,2 % BDP (0,2 % BDP v letu 2021). Nacionalno financirane naložbe so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost. Belgija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez

²⁴ Fiskalna naravnost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi Unije. Negativni (pozitivni) predznak kazalnika označuje ekspanzivno (restriktivno) fiskalno politiko.

²⁵ Analiza vzdržnosti dolga je bila v primerjavi s poročilom o vzdržnosti javnih financ za leto 2021 (*European Economy-Institutional Papers* 171) posodobljena tako, da odraža napoved Komisije. Glej sporočilo o glavnih elementih pomladanskega svežnja evropskega semestra 2023 (COM(2023) 600 final z dne 24. maja 2023) in priporočila Komisije za priporočila Sveta (COM(2023) 601 do 626). Za najnovejšo oceno Komisije o državah članicah, ki se soočajo z neravnotežji ali čezmernimi neravnotežji, glej ustrezne poglobljene preglede (SWD(2023) 628 do 643). Za oceno tveganj glede vzdržnosti dolga v vseh državah članicah, obravnavanih v tem poročilu, glej priloge o analizi vzdržnosti dolga v poročilih o državah (SWD(2023) 601 do 626).

novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,9 odstotne točke. Znatni ekspanzivni učinek nacionalno financiranih tekočih odhodkov je bil le delno posledica ukrepov fiskalne politike za obravnavanje gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije ter stroškov zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine. Belgija tako ni dovolj omejila rasti nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila fiskalna naravnost v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (-1,1 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,7 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov nad srednjeročno potencialno rastjo BDP torej ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je tudi posledica trajnih zvišanj plač v javnem sektorju ter socialnih prejemkov in nadomestil (zaradi indeksacije plač v javnem sektorju ter socialnih prejemkov in nadomestil), strukturne rasti tekočih odhodkov zaradi staranja prebivalstva in reforme za obdavčitev energetskih pogodb v stanovanjskem sektorju ter začasnega zmanjšanja prispevkov za socialno varnost podjetij v prvi polovici leta 2023. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 0,3 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 97,6 % BDP konec leta 2019 na 112 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 105,1 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 106 % BDP, konec leta 2024 pa 107,3 %.

Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na visoka tveganja. Glede na projekcijo za 10-letno obdobje po osnovnem scenariju naj bi se delež dolga sektorja država stalno povečeval in v letu 2033 dosegel približno 126 % BDP. Osnovno gibanje dolga je občutljivo na makroekonomske šoke. Glede na stohastične projekcije, ki simulirajo širok nabor možnih začasnih šokov za makroekonomske spremenljivke, je verjetno, da bo delež dolga v letu 2027 večji kot v letu 2022.

Za celovito oceno vzdržnosti dolga so pomembni tudi drugi dejavniki. Po eni strani so dejavniki, ki povečujejo tveganje, povezani z nedavnim zvišanjem obrestnih mer, deležem kratkoročnega dolga, velikimi bruto potrebami po financiranju, velikim deležem javnega dolga nerezidentov in pomanjkanjem fiskalnega usklajevanja med različnimi ravnmi države, pri čemer je več zveznih enot posebej ranljivih. Po drugi strani pa dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje, vključujejo podaljševanje zapadlosti dolga v zadnjih letih, kar omogoča postopen prenos naraščajočih obrestnih mer na breme dolga po dolgotrajnem ugodnem učinku zgodovinsko nizkih stroškov izposojanja, razmeroma stabilne vire financiranja (z raznoliko in veliko bazo vlagateljev) ter javni dolg, ki je v celoti denominiran v eurih. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Belgija je 9. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer vladni projekt za reformo davčnega sistema ter sistema socialnih prejemkov in nadomestil, namenjeno spodbujanju zaposlovanja in gospodarske aktivnosti ter s tem krepitvi vzdržnosti javnih financ, pokojninsko reformo (kot je predvidena v načrtu za okrevanje in odpornost) za izboljšanje finančne vzdržnosti pokojninskega sistema, različne pobude za spodbujanje udeležbe na trgu dela, izvajanje pregledov porabe ter zavezo za okrepitev javnih naložb za pospešitev zelenega in digitalnega prehoda (vključno z izvajanjem načrta za okrevanje in odpornost).

4.2.2. BOLGARIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 4-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 7,6 %, v letu 2022 pa 3,4 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,5 %, v letu 2024 pa 2,4 %. Rast v letu 2023 temelji predvsem na zasebni in javni potrošnji. Gospodarska aktivnost se je leta 2021 vrnila na letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je s 3,8 % BDP v letu 2020 povečal na 3,9 % BDP v letu 2021, nato pa se je v letu 2022 zmanjšal na 2,8 %. Po projekciji naj bi v letih 2023 in 2024 znašal 4,8 % BDP. V tej projekciji sta upoštevana predlog proračuna Bolgarije za leto 2023 in srednjeročna fiskalna strategija, ki vključujeta osnovni proračunski načrt ob nespremenjeni politiki, ki temelji na ukrepih, sprejetih v prejšnjih letih, kot so zvišanja plač in pokojnin ter znižanja nekaterih davkov. Parlament teh dokumentov še ni odobril. Javne naložbe so se zmanjšale s 3,3 % BDP v letu 2020 na 2,6 % v letu 2021, nato pa so se leta 2022 povečale na 3 % in so bile letu 2022 večje od javnofinančnega primanjkljaja.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini $-1,2$ % BDP, kot je priporočil Svet. Bolgarija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,8 % BDP (v letu 2021 pa 0,9 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,5 odstotne točke. Bolgarija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,8 odstotne točke. Ta ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 0,9 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (0,1 % BDP). Bolgarija je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije ekspanzivna, in sicer v višini $-3,1$ % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,9 % BDP. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Bolgarija naj bi

financirala dodatne naložbe prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU in naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,9 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal z 20 % BDP konec leta 2019 na 24,5 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 22,9 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 25 % BDP, konec leta 2024 pa 28,1 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Bolgarija izpostavila 11. maja 2023. Bolgarski organi so sporočili tudi, da so se vodilne parlamentarne stranke v okviru tekočih razprav o predlogu proračuna za leto 2023 javno zavezale k zmanjšanju primanjkljaja na 3 % BDP v letu 2023.

4.2.3. ČEŠKA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 5,5-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 3,6 %, v letu 2022 pa 2,5 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 0,2 %, v letu 2024 pa 2,6 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica naložb in neto izvoza. Gospodarska aktivnost je leta 2022 preseгла letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 5,8 % BDP v letu 2020 na 5,1 % BDP v letu 2021 in 3,6 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 3,6 % BDP, v letu 2024 pa 3 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 4,8 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 4,7 % BDP, v letu 2022 pa na 4,6 % BDP. Po projekcijah naj bi se v letu 2023 povečale na 4,7 % BDP, v letih 2022 in 2023 pa naj bi bile večje od javnofinančnega primanjkljaja.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 na splošno nevtralna v višini – 0,1 % BDP, kot je priporočil Svet. Češka je po priporočilu Sveta še naprej podpirala okrevanje, tudi z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,1 % BDP (v letu 2021 pa 1,1 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Češka je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+1,4 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,2 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. To vključuje tudi nižje stroške

zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (za 0,1 % BDP). Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,6 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,5 odstotne točke. Zato Češka načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, nacionalno financiranih naložb pa naj ne bi ohranila.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 30 % BDP konec leta 2019 na 37,7 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 44,1 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 42,9 % BDP, konec leta 2024 pa 43,1 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Na Češkem ni bil ugotovljen obstoj neravnotežij. Ranljivosti so povezane s cenovno konkurenčnostjo in cenami stanovanjskih nepremičnin, vendar se zdijo v prihodnje omejene glede na zamejeno zadolženost gospodinjstev in umirjanje inflacije, ki naj bi bilo precej hitrejše od povprečja EU.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Češka izpostavila 9. maja 2023.

4.2.4. NEMČIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 3,7-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 2,6 %, v letu 2022 pa 1,8 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 0,2 %, v letu 2024 pa 1,4 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica neto izvoza. Gospodarska aktivnost je leta 2022 preseгла letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 4,3 % BDP v letu 2020 na 3,7 % BDP v letu 2021 in 2,6 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 2,3 % BDP, v letu 2024 pa 1,2 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 2,7 % BDP v letu 2020 v letih 2021 in 2022 zmanjšale na 2,6 % BDP. V letu 2023 naj bi se povečale na 2,7 % BDP in naj bi v letu 2023 presegle javnofinančni primanjkljaj.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini $-2,7$ % BDP, kot je priporočil Svet. Nemčija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,2 % BDP (v letu 2021 pa 0,3 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost. Nemčija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 2,4 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 1,2 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (0,1 % BDP). Hkrati so se zaradi znižanja davkov pri obdavčitvi dohodkov zmanjšali državni prihodki, kar je pripomoglo tudi k rasti neto tekočih

primarnih odhodkov (in sicer v višini 0,1 % BDP). Znatni ekspanzivni učinek nacionalno financiranih tekočih odhodkov je bil le delno posledica ukrepov za obravnavanje gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije ter stroškov zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine. Nemčija tako ni dovolj dobro obvladovala rasti nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+0,5 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 % BDP. To vključuje za 0,2 % BDP višje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 0,2 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost. Zato Nemčija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, po projekcijah pa naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal z 59,6 % BDP konec leta 2019 na 69,3 % konec leta 2021. Konec leta 2022 je znašal 66,3 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 65,2 % BDP, konec leta 2024 pa 64,1 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Nemčija se še naprej sooča z neravnotežji. Vztrajno velik presežek na tekočem računu, ki odraža tudi skromne naložbe glede na prihranke in ima čezmejni pomen, se je postopoma zmanjšal, nazadnje med energetske krizo, vendar naj bi se znatno povečal.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Nemčija izpostavila 9. maja 2023. Nemčija je tudi potrdila, da bi lahko bil glede na sedanji trend nižjih cen energije primanjkljaj za leto 2023 manjši, kot je načrtovan v programu stabilnosti.

4.2.5. ESTONIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 0,6-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 8 %, v letu 2022 pa se je njegova rast zmanjšala za 1,3 %. V letu 2023 naj bi se še dodatno zmanjšala za 0,4 %, leta 2024 pa naj bi ponovno dosegla 3,1-odstotno rast. Pričakuje se, da se bodo zaloge in neto izvoz v letu 2023 povečali. Gospodarska aktivnost je leta 2021 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 5,5 % BDP v letu 2020 na 2,4 % BDP v letu 2021 in 0,9 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 3,1 % BDP, v letu 2024 pa 2,7 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 5,7 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 5,6 % BDP, v letu 2022 pa na 5,2 % BDP. V letu 2023 naj bi se dodatno zmanjšale na 5 % BDP ter naj bi bile v letih 2022 in 2023 še naprej večje od javnofinančnega primanjkljaja.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 restriktivna in je znašala 1,3 % BDP, kar je bilo v razmerah visoke inflacije primerno. Estonija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,4 % BDP (v letu 2021 pa 1,6 % BDP). Zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v letu 2022 je bilo posledica hitrega in nepredvidenega zvišanja cen v gradbenem sektorju. Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,6 odstotne točke. Estonija tako ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,8 odstotne točke. Estonija je tako dovolj omejila rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila fiskalna naravnost v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (-0,8 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,2 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. To vključuje tudi višje stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (za 0,1 % BDP). Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov torej ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je predvsem posledica odhodkov za socialno zaščito, plač v javnem sektorju ter odhodkov za izobraževanje in obrambo. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,8 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Zato Estonija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, nacionalno financiranih naložb pa naj ne bi ohranila.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal z 8,5 % BDP konec leta 2019 na 18,5 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 18,4 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 19,5 % BDP, konec leta 2024 pa 21,3 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na nizka tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: V Estoniji ni bil ugotovljen obstoj neravnotežij. Ranljivosti, povezane s konkurenčnostjo in gibanjem cen stanovanjskih nepremičnin, so se v zadnjem času povečale, vendar se zdi, da so trenutno na splošno omejene.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Estonija izpostavila 5. maja 2023.

4.2.6. ŠPANIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 11,3-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letih 2021 in 2022 doseglo letno rast v višini 5,5 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,9 %, v letu 2024 pa 2,0 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica neto izvoza in v manjši meri zasebnih naložb. Gospodarska aktivnost naj bi se v letu 2023 vrnila na letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal z 10,1 % BDP v letu 2020 na 6,9 % BDP v letu 2021 in 4,8 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 4,1 % BDP, v letu 2024 pa 3,3 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 2,6 % BDP v letu 2020 leta 2021 dodatno povečale na 2,7 % BDP, v letu 2022 pa na 2,8 %. V letu 2023 naj bi dosegle 2,9 %.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini $-2,5$ % BDP. Španija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,1 % BDP (v letu 2021 pa 1,2 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Španija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 2,7 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 1,5 % BDP). Hkrati je k rasti neto tekočih primarnih odhodkov prispevala tudi večja poraba za vmesno potrošnjo in socialne transferje v naravi. Španija tako ni dovolj omejila rasti nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila fiskalna naravnost v letu 2023 ekspanzivna ($-0,3$ % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela na splošno nevtralen učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 % BDP. Predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je tako v skladu s priporočilom Sveta. Predvideni na splošno nevtralni učinek nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v bistvu posledica nižjih neto stroškov (ciljno in neciljno usmerjenih) podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja v odziv na zvišanja cen energije (za 1,0 % BDP). Glavni dejavniki rasti nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) sta zvišanje socialnih transferjev zaradi ponovne uskladitve pokojnin s preteklo inflacijo in višja poraba za vmesno potrošnjo. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,6 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Zato Španija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal z 98,2 % BDP konec leta 2019 na 120,4 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 113,2 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 110,6 %, konec leta 2024 pa 109,1 %.

Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na visoka tveganja. Glede na projekcijo za 10-letno obdobje po osnovnem scenariju naj bi se delež dolga sektorja država nekoliko zmanjšal, nato pa naj bi se v letu 2033 ponovno povečal na približno 106 % BDP. Gibanje

dolga je občutljivo na makroekonomske šoke. Glede na stohastične projekcije, ki simulirajo širok nabor možnih začasnih šokov za makroekonomske spremenljivke, je verjetno, da bo delež dolga v letu 2027 večji kot v letu 2022.

Za celovito oceno vzdržnosti dolga so pomembni tudi drugi dejavniki. Po eni strani so dejavniki, ki povečujejo tveganje, povezani z nedavnim zvišanjem obrestnih mer ter visoko stopnjo zunanjega in zasebnega dolga, kar lahko poveča negativni učinek zaostrovanja finančnih pogojev na finančni položaj gospodinjstev in podjetij. Po drugi strani dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje, vključujejo podaljševanje zapadlosti dolga v zadnjih letih, kar omogoča postopen prenos naraščajočih obrestnih mer na breme dolga po dolgotrajnem ugodnem učinku zgodovinsko nizkih stroškov izposojanja, razmeroma stabilne vire financiranja z zelo raznoliko in veliko bazo vlagateljev ter valutno denominacijo dolga. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Španija se še naprej sooča z neravnotežji. Ranljivosti, ki so povezane z visokim zasebnim, javnim in zunanjim dolgom ter imajo čezmejni pomen, se zmanjšujejo, vendar so še naprej prisotne.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Španija je 9. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, insicer strukturno preoblikovanje španskega gospodarstva, ki prinaša rezultate v smislu trajnega izboljšanja stopnje delovne aktivnosti (vključenost v sistem socialne varnosti je na najvišji ravni), neto stanja mednarodnih naložb (in zunanjega sektorja na splošno, s presežkom na tekočem računu že deseto leto zapored) ter javnih financ (z znatnim povečanjem javnih prihodkov zaradi pomembnih sprememb v ravnanju gospodarskih subjektov in sprejetih ukrepov).

4.2.7. FRANCIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 7,8-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 6,8 %, v letu 2022 pa 2,6 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 0,7 %, v letu 2024 pa 1,4 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica naložb in javne potrošnje. Gospodarska aktivnost je leta 2022 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal z 9 % BDP v letu 2020 na 6,5 % BDP v letu 2021 in 4,7 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 4,7 % BDP, v letu 2024 pa 4,3 % BDP. Potem ko so javne naložbe v letu 2020 ostale na ravni 3,7 % BDP, so se v letu 2021 zmanjšale na 3,6 % BDP, v letu 2022 pa ponovno dosegle 3,7 % BDP. V letu 2023 naj bi ostale nespremenjene.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini $-2,0$ % BDP. Francija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,6 % BDP (v letu 2021 pa 0,7 % BDP). Zanimljivo zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v letu 2022 je bilo posledica pospešenega izvajanja načrta v prvih dveh letih. Nacionalno financirane naložbe so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Francija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati

je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,7 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 0,8 % BDP). Hkrati je k rasti neto tekočih primarnih odhodkov prispevala tudi indeksacija pokojnin, socialnih prejemkov in nadomestil ter plač v javnem sektorju (0,4 % BDP). Francija tako ni dovolj omejila rasti nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+0,5 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,6 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP višje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2023 znašali 0,4 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost. Zato Francija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 97,4 % BDP konec leta 2019 na 114,6 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 111,6 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 109,6 % BDP, konec leta 2024 pa 109,5 %.

Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na visoka tveganja. Glede na projekcijo za 10-letno obdobje po osnovnem scenariju naj bi se delež dolga sektorja država v naslednjih desetih letih povečal in leta 2033 dosegel približno 125,6 % BDP. Gibanje dolga je občutljivo na makroekonomske šoke. Glede na stohastične projekcije, ki simulirajo širok nabor možnih začasnih šokov za makroekonomske spremenljivke, je verjetno, da bo delež dolga v letu 2027 večji kot v letu 2022.

Za celovito oceno vzdržnosti dolga so pomembni tudi drugi dejavniki. Po eni strani so dejavniki, ki povečujejo tveganje, povezani z nedavnim zvišanjem obrestnih mer, pričakovanim povečanjem bruto potreb po financiranju v srednjeročnem obdobju in tveganji pogojnih obveznosti, ki izhajajo iz zasebnega sektorja, vključno z morebitnim unovčenjem državnih poroštev, odobrenih podjetjem in samozaposlenim med krizo zaradi COVID-19. Po drugi strani pa dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje, vključujejo podaljševanje zapadlosti dolga v zadnjih letih, kar omogoča postopen prenos naraščajočih obrestnih mer na breme dolga po dolgotrajnem ugodnem učinku zgodovinsko nizkih stroškov izposojanja, ter razmeroma stabilne vire financiranja (z raznoliko in veliko bazo vlagateljev). Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Francija se še naprej sooča z neravnotežji. Ranljivosti, ki so povezane z visokim javnim dolgom, konkurenčnostjo in nizko rastjo produktivnosti ter imajo čezmejni pomen, so še vedno prisotne, vendar se kažejo nekateri znaki zmanjševanja.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Francija je 9. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer naložbena prizadevanja od

leta 2021 za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu poleg nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter znižanje proizvodnih davkov za povečanje konkurenčnosti podjetij.

4.2.8. ITALIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 9-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 7 %, v letu 2022 pa 3,7 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,2 %, v letu 2024 pa 1,1 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica naložb in neto izvoza. Gospodarska aktivnost je leta 2022 preseгла letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal z 9,7 % BDP v letu 2020 na 9 % BDP v letu 2021 in 8 % v letu 2022. Ravni iz leta 2021 in 2022 vključujeta učinek povečanja primanjkljaja, ki ga ima nova statistična obravnava nekaterih davčnih dobropisov za prenovo stanovanj, ki so zdaj evidentirani kot kapitalski transferji in so bili v večini vplačani v obdobju 2021–2022. Javnofinančni primanjkljaj naj bi v letu 2023 znašal 4,5 % BDP, v letu 2024 pa 3,7 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 2,6 % BDP v letu 2020 v letu 2021 dodatno povečale na 2,9 % BDP, nato pa so se v letu 2022 zmanjšale na 2,7 % BDP. Po projekcijah naj bi v letu 2023 dosegle 3,1 % BDP.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini –3,2 % BDP. Italija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,9 % BDP (v letu 2021 pa 0,4 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost. Italija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 2,4 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 2,2 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (0,1 % BDP). Italija je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+2,6 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,9 % BDP. Predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je torej v skladu s priporočilom Sveta. Predvideni restriktivni učinek nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v bistvu posledica (za 1,5 odstotne točke BDP) nižjih stroškov (ciljno in neciljno usmerjenih) podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja v odziv na zvišanje cen energije. Glavni dejavniki rasti nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) so povečanje odhodkov za pokojnine zaradi usklajevanja z inflacijo iz prejšnjega leta ter nedavno sprejeta dodatna znižanja davčnega primeža stroškov dela za osebe z nizkimi in srednjimi dohodki. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,4 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno

naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Zato Italija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 134,1 % BDP konec leta 2019 na 154,9 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 144,4 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 140,4 % BDP, konec leta 2024 pa 140,3 %.

Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na visoka tveganja. Glede na projekcijo za 10-letno obdobje po osnovnem scenariju naj bi se delež dolga sektorja država stalno povečeval in leta 2033 dosegel približno 156,5 % BDP. Gibanje dolga je občutljivo na makroekonomske šoke. Glede na stohastične projekcije, ki simulirajo širok nabor možnih začasnih šokov za makroekonomske spremenljivke, je zelo verjetno, da bo delež dolga v letu 2027 večji kot v letu 2022.

Za celovito oceno vzdržnosti dolga so pomembni tudi drugi dejavniki. Po eni strani so dejavniki, ki povečujejo tveganje, povezani z nedavnim zvišanjem obrestnih mer, deležem kratkoročnega javnega dolga in tveganji pogojnih obveznosti, ki izhajajo iz zasebnega sektorja, vključno z morebitnim unovčenjem državnih poroštev, povezanih s krizo zaradi COVID-19. Po drugi strani dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje, vključujejo podaljševanje zapadlosti dolga v zadnjih letih, kar omogoča postopen prenos naraščajočih obrestnih mer na breme dolga po dolgotrajnem ugodnem učinku zgodovinsko nizkih stroškov izposojanja, razmeroma stabilne vire financiranja (z raznoliko in veliko bazo vlagateljev) ter pozitivno neto stanje mednarodnih naložb. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Italija se še naprej sooča s čezmernimi neravnotežji. Kljub nekaterim izboljšavam so še vedno prisotne ranljivosti, ki so povezane z visokim javnim dolgom in šibko rastjo produktivnosti v razmerah nestabilnosti trga dela in nekaterih slabosti na finančnih trgih, ki imajo čezmejni pomen.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Italija izpostavila 11. maja 2023.

4.2.9. LATVIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 2,3-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 4,3 %, v letu 2022 pa 2,8 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,4 %, v letu 2024 pa 2,8 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica zasebne potrošnje in neto izvoza. Gospodarska aktivnost je leta 2021 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je po povečanju s 4,4 % BDP v letu 2020 na 7,1 % BDP v letu 2021 zmanjšal na 4,4 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 3,8 % BDP, v letu 2024 pa 2,7 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 5,7 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 5,2 % BDP, v letu 2022 pa na 3,8 % BDP. Po projekcijah naj bi se v letu 2023 povečale na 5,5 % BDP in presegle javnofinančni primanjkljaj.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 nevtralna, kar je bilo v razmerah visoke inflacije primerno. Latvija je po priporočilih Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,1 % BDP (v letu 2021 pa 1,3 % BDP). Zaradi omejenih zmogljivosti in zvišanja cen v gradbenem sektorju so se v letu 2022 pojavile zamude pri nekaterih naložbah, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, to pa je povzročilo majhno zmanjšanje odhodkov. Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,2 odstotne točke. Latvija tako ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Latvija je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (-0,9 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,5 % BDP. To vključuje za 0,4 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Vključuje tudi višje stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (za 0,1 % BDP). Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov torej ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je posledica ukrepov na strani odhodkov, vključenih v proračunski sveženj za leto 2023, kot so povečanje plač upravnega in zdravstvenega osebja, dodatni tekoči odhodki za financiranje onkologije, znanosti in raziskav, drugi diskrecijski tekoči odhodki za nacionalno upravo ter večja poraba za pokojnine in nadomestila. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 2,2 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,0 odstotne točke. Zato Latvija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 36,5 % BDP konec leta 2019 na 42,0 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 40,8 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 39,8 % BDP, konec leta 2024 pa 40,5 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na nizka tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: V Latviji ni bil ugotovljen obstoj neravnotežij. Ranljivosti, povezane z zunanjim zadolževanjem in stanovanjskimi nepremičninami, ostajajo zmerne, tveganja za konkurenčnost so pomembna, vendar se zdi, da bodo v bližnji prihodnosti na splošno omejena.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Latvija izpostavila 8. maja 2023.

4.2.10. MADŽARSKA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 4,5-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 7,2 %, v letu 2022 pa 4,6 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 0,5 %, v letu 2024 pa 2,8 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica neto izvoza. Gospodarska aktivnost je leta 2021 preseгла letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 7,5 % BDP v letu 2020 na 7,1 % BDP v letu 2021 in 6,2 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 4 % BDP, v letu 2024 pa 4,4 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 6,5 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 6,3 % BDP, v letu 2022 pa na 5,3 % BDP. Tudi v letu 2023 naj bi znašale 5,3 % BDP in tako presegle primanjkljaj sektorja država.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini -0,4 % BDP, kot je priporočil Svet. Madžarska je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,5 % BDP (v letu 2021 pa 2,1 % BDP). Zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v letu 2022 je bilo posledica manjšega črpanja sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 odstotne točke. Madžarska tako ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,6 odstotne točke. Madžarska je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+4,2 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 2,2 % BDP. Predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je torej v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 2,3 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,6 odstotne točke. Zato Madžarska načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, nacionalno financiranih naložb pa naj ne bi ohranila.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 65,3 % BDP konec leta 2019 na 79,3 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 73,3 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 70,7 % BDP, konec leta 2024 pa 71,1 %.

Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na visoka tveganja. Glede na projekcijo za 10-letno obdobje po osnovnem scenariju naj bi se delež dolga sektorja država v naslednjih petih letih na splošno stabiliziral. Vendar bi se delež dolga od leta 2027 začel povečevati in leta 2033 dosegel 72,5 % BDP. Glede na stohastične projekcije, ki simulirajo širok nabor

možnih začasnih šokov za makroekonomske spremenljivke, je zelo verjetno, da bo delež dolga v letu 2027 višji kot v letu 2022.

Za celovito oceno vzdržnosti dolga so pomembni tudi drugi dejavniki. Po eni strani so dejavniki, ki povečujejo tveganje, povezani z nedavnim zvišanjem obrestnih mer, negativnim neto stanjem mednarodnih naložb Madžarske, naraščajočim deležem kratkoročnega in zunanjega dolga ter tveganji pogojnih obveznosti, ki izhajajo iz zasebnega sektorja, vključno z morebitnim unovčenjem državnih poroštev, povezanih s krizo zaradi COVID-19. Po drugi strani dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje, vključujejo podaljševanje zapadlosti dolga v zadnjih letih in razmeroma stabilne vire financiranja. Poleg tega bi lahko ukrepi v okviru instrumenta NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedeni, dodatno pozitivno vplivali na rast BDP v prihodnjih letih in tako pomagali ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Madžarska se sooča z neravnotežji. Ranljivosti, povezane z zelo močnimi pritiski na cene ter potrebami po zunanjem in državnem financiranju, so se povečale in so znatne.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Madžarska je 9. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer da se sooča z zvišanimi premijami za tveganje na kapitalskih trgih zaradi negotovosti glede tega, kdaj bo izpolnila potrebne pogoje za pridobitev polnega dostopa do sredstev EU.

4.2.11. MALTA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 8,6-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 11,8 %, v letu 2022 pa 6,9 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 3,9 %, v letu 2024 pa 4,1 %. Rast v letu 2022 je predvsem posledica neto izvoza in zasebne potrošnje. Gospodarska aktivnost je leta 2021 preseгла letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal z 9,7 % BDP v letu 2020 na 7,8 % BDP v letu 2021 in 5,8 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 5,1 % BDP, v letu 2024 pa 4,5 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 4,2 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 3,8 % BDP, v letu 2022 pa na 3,3 % BDP. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašale 3,8 % BDP.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 na splošno nevtralna v višini – 0,2 % BDP, kot je priporočil Svet. Malta je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,9 % BDP (v letu 2021 pa 1,1 % BDP). Zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v letu 2022 je bilo posledica manjšega črpanja drugih sredstev EU. Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 odstotne točke. Malta torej ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni bilo v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,9 odstotne točke. Vendar je ta znatni ekspanzivni učinek vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 1,9 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz

Ukrajine (0,1 % BDP). Malta je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+0,4 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,8 % BDP. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2023 znašali 1,6 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Zato Malta načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, nacionalno financiranih naložb pa naj ne bi ohranila.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 40,3 % BDP konec leta 2019 na 52,9 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 53,4 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 54,8 % BDP, konec leta 2024 pa 56,1 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Malta je 5. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer stroške, ki so nastali v letu 2022 ter so povezani s prestrukturiranjem nacionalnega letalskega prevoznika in predčasnim upokojevanjem njegovih zaposlenih.

4.2.12. AVSTRIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 6,5-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 4,6 %, v letu 2022 pa 5 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 0,4 %, v letu 2024 pa 1,6 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica zasebne potrošnje. Gospodarska aktivnost je leta 2022 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal z 8 % BDP v letu 2020 na 5,8 % BDP v letu 2021 in 3,2 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 2,4 % BDP, v letu 2024 pa 1,3 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 3,3 % BDP v letu 2020 v letu 2021 dodatno povečale na 3,6 % BDP, nato pa so se v letu 2022 zmanjšale na 3,3 % BDP. V letu 2023 naj bi dosegle 3,4 %, v letih 2022 in 2023 pa naj bi bile večje od javnofinančnega primanjkljaja.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini -2,8 % BDP, kot je priporočil Svet. Poleg tega je Avstrija po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,2 % BDP (0,2 % BDP v letu 2021). Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Avstrija tako ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,8 odstotne

točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 1,5 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (0,2 % BDP). Avstrija je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+1,0 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. To vključuje za 0,2 % BDP višje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 0,3 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Zato Avstrija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 70,6 % BDP konec leta 2019 na 82,9 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 78,4 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 75,4 % BDP, konec leta 2024 pa 72,7 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na nizka tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Avstrija izpostavila 8. maja 2023.

4.2.13. POLJSKA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 2-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 6,9 %, v letu 2022 pa 5,1 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 0,7 %, v letu 2024 pa 2,7 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica neto izvoza in naložb. Gospodarska aktivnost je leta 2021 preseгла letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 6,9 % v letu 2020 na 1,8 % BDP v letu 2021, nato pa se je v letu 2022 povečal na 3,7 %. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 5 % BDP, v letu 2024 pa 3,7 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 4,5 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 4,1 % BDP, v letu 2022 pa na 4 %. V letu 2023 naj bi se povečale na 4,1 % BDP, kar je več od javnofinančnega primanjkljaja v letih 2021 in 2022, ne pa tudi v letu 2023.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini -3,0 % BDP, kot je priporočil Svet. Poljska je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,0 % BDP (v letu 2021 pa 1,3 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 odstotne točke. Poljska je tako

ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 2,3 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 1,9 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (0,5 % BDP). Poljska je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (-0,8 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,8 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP višje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Vključuje tudi (za 0,2 % BDP) nižje stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov torej ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je posledica energetske ukrepe, ki niso ciljno usmerjeni, večje porabe za obrambo in zdravje, pa tudi trajnih zvišanj plač ter socialnih prejemkov in nadomestil v javnem sektorju. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 1,8 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 odstotne točke. Poljska zato načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, nacionalno financiranih naložb pa naj ne bi ohranila.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 45,7 % BDP konec leta 2019 na 57,2 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 49,1 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 50,5 % BDP, konec leta 2024 pa 53 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Poljska je 9. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer znatno povečanje odhodkov, osredotočenih na modernizacijo oboroženih sil zaradi vojne v Ukrajini, in naložb na ravni lokalne uprave. Z zakonom z dne 11. marca 2022 o obrambi domovine so se odhodki za nacionalno obrambo povečali z načrtovanih 2,2 % BDP v letu 2022 na 3 % BDP v letu 2023. Zaradi povečanja odhodkov za obrambo in naložb na ravni lokalne uprave (za približno 21 % v nominalnem smislu v primerjavi s predhodnim letom) se je dinamika javnih naložb v letu 2022 pospešila (za 14,3 % v nominalnem smislu v primerjavi s predhodnim letom), tako da so dosegle raven 4,0 % BDP. V letu 2023 naj bi se še povečale, in sicer na približno 4,2 % BDP.

4.2.14. SLOVENIJA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 4,3-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 8,2 %, v letu 2022 pa 5,4 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,2 %, v letu 2024 pa 2,2 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica domačega povpraševanja. Gospodarska aktivnost je leta 2021 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 7,7 % BDP v letu 2020 na 4,6 % BDP v letu 2021 in 3 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 3,7 % BDP, v letu 2024 pa 2,9 % BDP. Javne naložbe so se po povečanju na 4,1 % BDP v letu 2020 v letu 2021 dodatno povečale na 4,7 % BDP, v letu 2022 pa na 5,2 % BDP. Po napovedih naj bi se v letu 2023 še naprej povečevale in dosegle 6,1 % BDP, tako da naj bi od leta 2021 že tretje leto zapored presegle javnofinančni primanjkljaj.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 spodbujevalna v višini $-1,2$ % BDP, kot je priporočil Svet. Slovenija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,7 % BDP (v letu 2021 pa 0,8 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,7 odstotne točke. Slovenija je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,4 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek je vključeval dodatni učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 1,0 % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (0,1 % BDP). Slovenija je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila fiskalna naravnost v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna ($-1,2$ % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 % BDP. In to kljub dejstvu, da so se stroški ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, znižali za 0,5 % BDP. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov torej ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je posledica višjih subvencij in povišanja plač v javnem sektorju. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2023 znašali 1,6 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Zato Slovenija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 65,4 % BDP konec leta 2019 na 79,6 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 69,9 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 69,1 % BDP, konec leta 2024 pa 66,6 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta

NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Slovenija je 8. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer zakonsko prilagoditev pokojnin in socialnih transferjev za leto 2023 rasti plač in inflaciji v letu 2022.

4.2.15. SLOVAŠKA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 3,3-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 4,9 %, v letu 2022 pa 1,7 %. Pričakuje se, da bo v letu 2023 doseglo rast v višini 1,7 %, v letu 2024 pa 2,1 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica naložb in javne potrošnje. Gospodarska aktivnost je leta 2021 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 5,4 % BDP v letih 2020 in 2021 na 2 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letu 2023 znašal 6,1 % BDP, v letu 2024 pa 4,8 % BDP. Javne naložbe so se po zmanjšanju na 3,4 % BDP v letu 2020 in 3,1 % v letu 2021 v letu 2022 povečale na 3,3 % BDP. V letu 2023 naj bi se dodatno povečale na 4,9 % BDP, v letu 2022, ne pa tudi v letu 2023, pa naj bi bile večje od javnofinančnega primanjkljaja.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 restriktivna in je znašala 1,3 % BDP, kar je bilo v razmerah visoke inflacije primerno. Slovaška je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,2 % BDP (v letu 2021 pa 1,3 % BDP). Zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v letu 2022 je bilo posledica manjšega črpanja sredstev iz strukturnih skladov EU ter odloga realiziranih odhodkov iz nepovratnih sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost. Nacionalno financirane naložbe so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,2 odstotne točke. Slovaška je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,3 odstotne točke. Slovaška je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (-6,2 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 4,4 % BDP. To vključuje za 0,2 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Vključuje tudi (za 0,1 % BDP) nižje stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov torej ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je posledica energetske ukrepe, ki niso ciljno usmerjeni, trajnega povišanja plač za zdravstvene delavce ter znižanja stopenj

DDV v živilskem sektorju in sektorju pristočasnih dejavnosti. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 2,8 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Slovaška načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal z 48 % BDP konec leta 2019 na 61 % konec leta 2021. Konec leta 2022 je znašal 57,8 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 58,3 % BDP, konec leta 2024 pa 58,7 %.

Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na visoka tveganja. Glede na projekcijo za 10-letno obdobje po osnovnem scenariju naj bi se delež dolga sektorja država v prihodnjih letih stalno povečeval in v letu 2033 dosegel 84,7 % BDP. Glede na stohastične projekcije, ki simulirajo širok nabor možnih začasnih šokov za makroekonomske spremenljivke, je verjetno, da bo delež dolga v letu 2027 višji kot v letu 2022.

Za celovito oceno vzdržnosti dolga so pomembni tudi drugi dejavniki. Po eni strani so dejavniki, ki povečujejo tveganje, povezani z nedavnim zvišanjem obrestnih mer, negativnim neto stanjem mednarodnih naložb Slovaške, deležem kratkoročnega javnega dolga nerezidentov in tveganji pogojnih obveznosti, ki izhajajo iz zasebnega sektorja, vključno z morebitnim unovčenjem državnih poroštev, povezanih s krizo zaradi COVID-19. Po drugi strani pa dejavniki, ki zmanjšujejo tveganje, vključujejo podaljševanje zapadlosti dolga v zadnjih letih, kar omogoča postopen prenos naraščajočih obrestnih mer na breme dolga po dolgotrajnem ugodnem učinku zgodovinsko nizkih stroškov izposojanja, ter razmeroma stabilne vire financiranja (z raznoliko in veliko bazo vlagateljev). Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mechanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Ocena v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji: Na Slovaškem ni bil ugotovljen obstoj neravnotežij. Ranljivosti, povezane s konkurenčnostjo, stanovanjskimi nepremičninami, zadolženostjo gospodinjestev in zunanjim saldonom, se povečujejo, vendar se na splošno zdi, da bodo v bližnji prihodnosti omejene, in naj bi se zmanjšale, ko se bodo gospodarske razmere uredile.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih, že zajema ključne dejavnike, ki jih je Slovaška izpostavila 9. maja 2023.

4.2.16. FINSKA

Srednjeročni makroekonomski položaj: Po 2,4-odstotnem zmanjšanju v letu 2020 je gospodarstvo v letu 2021 doseglo rast v višini 3 %, v letu 2022 pa 2,1 %. V letu 2023 naj bi doseglo rast v višini 0,2 %, v letu 2024 pa 1,4 %. Rast v letu 2023 je predvsem posledica neto izvoza in javne potrošnje. Gospodarska aktivnost je leta 2021 presegla letno raven iz leta 2019.

Srednjeročni proračunski položaj, vključno z naložbami: Javnofinančni primanjkljaj se je zmanjšal s 5,6 % BDP v letu 2020 na 2,8 % BDP v letu 2021 in 0,9 % v letu 2022. Po projekcijah naj bi v letih 2023 in 2024 znašal 2,6 %. Javne naložbe so se po povečanju na 4,8 % BDP v letu 2020 v letu 2021 zmanjšale na 4,2 % BDP, v letu 2022 pa na 4,1 % BDP. V

letu 2023 naj bi se povečale na 4,5 % BDP in naj bi bile od leta 2021 že tretje leto zapored večje od javnofinančnega primanjkljaja.

Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost v letu 2022 na splošno nevtralna v višini – 0,1 % BDP, kot je priporočil Svet. Finska je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 0,3 % BDP (v letu 2021 pa 0,2 % BDP). Nacionalno financirane naložbe so imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost v višini 0,0 odstotne točke. Finska je tako ohranila nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) večinoma nevtralen učinek na fiskalno naravnost v višini 0,1 odstotne točke. Finska je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila fiskalna naravnost v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (–1,0 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,6 % BDP. To vključuje na splošno nespremenjene stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Vključuje tudi (za 0,2 % BDP) višje stroške zagotavljanja začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov je zato le delno posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je tudi posledica indeksacije socialnih prejemkov in nadomestil, financiranja lokalnih organov s strani centralne vlade ter dodatne porabe za obrambo in naložb, povezanih z raziskavami in razvojem. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2023 znašali 0,4 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa so imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,4 odstotne točke. Zato Finska načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost, poleg tega naj bi ohranila nacionalno financirane naložbe.

Srednjeročno stanje dolga: Javni dolg se je povečal s 64,9 % BDP konec leta 2019 na 74,7 % konec leta 2020. Konec leta 2022 je znašal 73 % BDP, konec leta 2023 naj bi znašal 73,9 % BDP, konec leta 2024 pa 76,2 %. Na splošno analiza vzdržnosti dolga na srednji rok kaže na srednja tveganja. Poleg tega bi lahko strukturne reforme v okviru instrumenta NextGenerationEU/mehanizma za okrevanje in odpornost, če bodo v celoti izvedene, v prihodnjih letih dodatno pozitivno vplivale na rast BDP in tako pomagale ublažiti izzive glede vzdržnosti dolga.

Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica: Finska je 9. maja 2023 predložila dodatne pomembne dejavnike, ki niso navedeni zgoraj, in sicer dejstvo, da je program stabilnosti, predložen 23. marca 2023, temeljil na nespremenjeni politiki, saj so 2. aprila 2023 na Finskem potekale parlamentarne volitve. Nova finska vlada bo svoj cilj za javne finance predstavila v programu stabilnosti, ki bo predložen jeseni, skupaj z osnutkom proračunskega načrta v okviru fiskalnega načrta sektorja država.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

V letu 2022 je referenčno vrednost primanjkljaja presešlo oziroma jo leta 2023 načrtuje preseči 15 držav članic EU: Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Madžarska, Malta, Avstrija, Poljska, Slovenija in Slovaška.

V Avstriji sta delež primanjkljaja v letu 2022 in načrtovani delež primanjkljaja v letu 2023 *nad* 3 % BDP, *vendar blizu te vrednosti*. V preostalih 14 državah članicah, ki so obravnavane v tem poročilu in v letu 2022 presegajo referenčno vrednost primanjkljaja iz Pogodbe ali jo načrtujejo preseči v letu 2023, je bil oziroma se načrtuje primanjkljaj *nad* 3 % BDP *in ne blizu te vrednosti*.

V vseh 15 državah članicah se preseganje referenčne vrednosti iz Pogodbe šteje za *izjemno*, kot je opredeljeno v Pogodbi. Vendar se za Belgijo, Bolgarijo, Španijo, Francijo, Italijo, Madžarsko, Malto, Poljsko in Slovaško ne pričakuje, da bo preseganje referenčne vrednosti *začasno*.

Na splošno analiza v tem poročilu ob upoštevanju vseh ustreznih dejavnikov kaže, da **Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Francija, Italija, Latvija, Madžarska, Malta, Poljska, Slovenija in Slovaška ne izpolnjujejo merila glede primanjkljaja**, kakor je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/97.

Bruto dolg sektorja država je konec leta 2022 presegal 60 % v devetih državah članicah: v Belgiji, Nemčiji, Španiji, Franciji, Italiji, na Madžarskem, v Avstriji, Sloveniji in na Finskem. Od teh držav članic so merilo glede zmanjšanja dolga upoštevale Belgija, Nemčija, Španija, Madžarska, Avstrija in Slovenija, medtem ko ga Francija, Italija in Finska niso upoštevale.

Na splošno analiza v tem poročilu ob upoštevanju vseh pomembnih dejavnikov kaže, da **Francija, Italija in Finska ne izpolnjujejo merila glede dolga**, kot je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/97. Kljub temu Komisija v okviru svoje ocene vseh pomembnih dejavnikov meni, da bi izpolnjevanje merila glede zmanjšanja dolga lahko pomenilo prezahteven fiskalni napor na začetku programskega obdobja, ki bi lahko ogrozil gospodarsko rast. **Komisija zato meni, da merila glede zmanjšanja dolga v prevladujočih gospodarskih razmerah ni treba upoštevati.**

Komisija je ob upoštevanju vztrajno visoke negotovosti glede makroekonomskih in proračunskih obetov v tem trenutku **že marca 2023 napovedala, da spomladi 2023 ne bo predlagala začetka novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem**. Hkrati se bo še naprej spremljalo gibanje primanjkljaja in dolga, Komisija pa bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.